

İNTİHAR GİRİŞİMLERİNDE ÜMİTSİZLİK VE DEPRESYON

Hüseyin HOLAT*, Verda BİTLİS**, Nesrin DİLBAZ***
Tunga TÜZER**, Gökşel BAYAM**

Özet: İntihar girişiminde bulunan olgularda ümitsizlik ile intihar niyeti şiddeti ve depresyonun ilişkisi araştırılmıştır. Sonuçlar depresyon ve intiharda ümitsizliğin ortak bir faktör olduğunu desteklemektedir. Ümitsizlik intihar girişiminin ciddiyetine göre depresyonla daha yakından ilişkilidir.

Summary: Depression, hopelessness and suicidal intent were examined in individuals attempting suicide. Results indicated that hopelessness and depression are common denominators in suicide attempts. The seriousness is more associated with depression than hopelessness.

Son 35 yıldır intiharı anlamada ümitsizlik önemli bir psikolojik yapı olarak karşımıza çıkmaktadır. İntihar girişiminde bulunan hastalar yoğun ümitsizlikleri için tek olası çözümün intihar olduğunu belirtmişlerdir.

Beck'in depresyonu açıklarken kullandığı modele göre çocukluk çağındaki deneyimler öğrenme yolu ile bazı temel düşünce, varsayım ve inanç sistemlerinin oluşmasına neden olur. Yapısal düzeyde şema olarak adlandırılan bu temel

varsayım ve inançlar yaşamın daha ileri dönemlerinde bireylerin kendileri ve yaşadıkları dünyaya ilişkin algılarını ve davranışlarını biçimlendirmekte ve değerlendirmekte kullanılır. Beck kişinin kendisine, dış dünyaya ve geleceğine yönelik olumsuz tutumlarını (depresyonun bilişsel üçlüsü) tanımlamış ve depresyona yeni bir yaklaşım getirmiştir.

Birçok ampirik çalışma ümitsizlik ve depresyon arasında istatistiksel bir ilişki olduğunu desteklemiştir. Farnham-Diggory (1964) intihar girişiminde bulunmayan hastalarla karşılaştırılınca girişimde bulunanların anlamlı şekilde gelecekle ilgili kısıtlı duyguları olduğunu gözlemiştir. Ganzler (1967) de intihar girişiminde bulunan grubun diğer psikiyatrik hasta gruplarına göre geleceği en fazla olumsuz algılayan grup olduğunu belirtmiştir. Minkoff ve arkadaşları (1973) da tek başına depresyonla karşılaştırıldığında olumsuz beklentilerin kognitif elemanınin intihar niyetinin güçlü göstergesi olduğunu belirtmişlerdir. Dyer ve Kreitman (1984) da intihar girişiminde bulunan hastaların intihar niyeti derecesi ile depresyon ve ümitsizliğin ilişkili olduğunu, depresyon ve intihar niyeti ilişkisinin ümitsizlik ve niyet arasındaki ilişkiye bağlı olduğunu bildirmişlerdir.

* Psk., S.B. Ankara Numune Hastanesi Psikiyatri ABD.

** Dr., S.B. Ankara Numune Hastanesi Psikiyatri ABD.

*** Doç. Dr., S.B. Ankara Numune Hastanesi Psikiyatri ABD.

Bu çalışma ile intihar girişiminde bulunan vakalarda ümitsizlik ve intihar niyeti düzeyleri arasındaki ilişkinin araştırılması amaçlandı. Çalışmanın varsayımları şunlardır:

1. İntihar niyeti şiddeti ile olumsuz beklentiler (ümitsizlik) arasında belirgin bir ilişki vardır.

2. İntihar niyeti şiddeti depresyona kıyasla ümitsizlik ile daha yakın ilişkilidir.

YÖNTEM VE GEREÇLER

Ankara Numune Hastanesi Acil Servisi ve Psikiyatri Kliniği'ne intihar girişimi ile başvuran 112 hasta çalışma kapsamına alındı. Örneklem grubu 80 kadın ve 32 erkekten oluşmaktaydı. Deneklerin yaş ortalaması 23.10 ± 0.73 (yaş aralığı 15-59) idi. Demografik veriler Tablo 1'de sunulmuştur. Her hasta ile hastaneye başvurduğu ilk 24 saat içinde görüşüldü. Yapılan psikiyatrik görüşme temelinde klinisyen tarafından girişim esnasındaki çevresel şartları, kişinin tutumu ve planları, girişim esnasında intihar ile ilgili beklentilerini kapsayan intihar niyeti ölçeği dolduruldu. Ayrıca araştırma ekibinden bir psikiyatrist veya psikolog tarafından hastaların depresyon düzeyini saptamak amacıyla Hamilton Depresyon Ölçeği (HDÖ) kullanıldı. Gelecek ile ilgili beklentilerini belirlemek için 1974'te Beck ve Weismann tarafından geliştirilen ve ülkemizde geçerliliği sınıanan (Seber ve ark. 1994) Ümitsizlik Ölçeğini (ÜÖ) denegın kendisinin yanıtlaması istendi. İstatistiksel değerlendirilmesi için SPSS PC istatistik paket programı kullanıldı.

Tablo 1: Demografik Veriler

Yaş	<15	5 %4.5
	15-24	74 %66.6
	25-34	22 %19.7
	35-49	8 %7.2
	50-64	1 %1
Cinsiyet	Kadın	80 %71.4
	Erkek	32 %28.6
Medeni Durum	Bekar	52 %46.8

Evli	47 %42.4
Sözlü/nişanlı	3 %2.7
Boşanmış	3 %2.7
Dul	2 %1.8

Eğitim Durumu	Yok	5 %4.5
	Okur-yazar	3 %2.7
	İlkokul	41% 36.9
	Orta	51 %45.9
	Yüksek	10 %9

Meslek	Ev hanımı	51 %45.9
	Öğrenci	23 %20.7
	Serbest	17% 15.4
	İşsiz	8 %7.2
	Memur	4 %3.6
	İşçi	4 %3.6

Tablo 2: Ölçekler Arası Korelasyon Katsayıları

	HDÖ	BÜÖ	BİNÖ
HDÖ	1.0000	0.4635	0.3998
BÜÖ	0.4534	1.0000	0.3737
	p<0.001		p<0.001
BİNÖ	0.3998	0.3737	1.0000
	p<0001	p<0.0001	

HDÖ - Hamilton Depresyon Ölçeği

BÜÖ - Beck Ümitsizlik Ölçeği

BİNÖ - Beck İntihar Niyeti Ölçeği

SONUÇLAR

Tüm örneklem grubu için HDÖ puanı ortalaması 13.5 ± 7.4 , Ümitsizlik Ölçeği puanı 10.4 ± 6.2 ve İntihar Niyeti Ölçeği puanı 11.7 ± 6.2 idi. HDÖ ile Ümitsizlik Ölçeği arasında pozitif bir korelasyon saptandı ($r=0.45$). Aynı şekilde İntihar Niyeti Ölçeği ile Ümitsizlik Ölçeği arasında $r=0.37$ ve İntihar Niyeti ile HDÖ arasında $r=0.39$ ($p<0.001$) düzeyinde anlamlı pozitif bir ilişki belirtildi (Tablo II).

TARTIŞMA

Tüm örneklem grubunda ümitsizlik düzeyi ile depresyon arasında, depresyon ile intihar niyeti

arasında ve umutsuzluk ile intihar niyeti arasında anlamlı bir korelasyon bulundu. Bu sonuçlar 1973'te Minkoff ve arkadaşlarının bildirdiği sonuçlarla uyumludur. Aynı şekilde Silver ve arkadaşları (1971) da benzer bir çalışmada depresyon ile intihar niyeti arasında anlamlı bir pozitif ilişki olduğunu bulmuşlardır. Bu çalışmada, tüm örneklerde umutsuzluğun niyete göre depresyonla daha yakın ilişkisi olduğu gösterilmiştir. Minkoff ve arkadaşları (1973) ise yaptıkları çalışmada umutsuzluğun depresyona kıyasla niyet ile daha yakından ilişkili olduğunu

belirlemişlerdir. Sonuç olarak, depresyonda önemli bir faktör olan gelecekle ilgili olumsuz değerlendirilmenin bilişsel faktorunun, (umutsuzluk) intihar girişiminin ciddiyetine kıyasla depresyon ile daha yakından ilişkili olduğu saptandı. Umutsuzluk ile intihar niyeti arasındaki ilişkinin varlığı umutsuzluğun intihar davranışına neden olacağını kanıtlamaz. Her ne kadar bu sonuçlar depresyon ve intiharda umutsuzluğun ortak bir faktör olduğunu vurgulayan varsayımı destekliyor olsa da umutsuzluğun intihar davranışına yolaçıp açmadığını göstermek için daha ileri çalışmalar gerekmektedir.

KAYNAKLAR

Dyer JA, Kreitman N (1984) Hopelessness, depression and suicidal intent in parasuicide. *Brit J Psychiatry* 144, 127-133

Farnham-Diggory S (1964) Self evaluation and subjective life expectancy among suicidal and non-suicidal psychotic males. *J Abnorm Soc Psychol* 69 628-634

Ganzler S (1967) Some interpersonal and social dimensions of suicidal behavior. *Dissertation Abstracts* 28B 1192-1193

Minkoff K, Bergman E, Beck AT, Beck R (1973) Hopelessness, depression and attempted suicide. *Am J Psychiatry* 130 4 April

Seber G, Dilbaz N ve ark (1994) Umutsuzluk ölçeğinin geçerlik, güvenirliği. *Kriz Dergisi* 1(3) 134-138

Silver AM, Bohnert M, Beck AT, Marcus D (1971) Relation of depression of attempted suicide and seriousness of intent. *Arch Gen Psychiat* Vol 25, Dec